

**Es lohnt sich,
dieses Buch zu lesen!
Warto przeczytać tę książkę!**

Monika Janicka

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcące i technikum

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Zajączkowska
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen! Warto przeczytać tę książkę!

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator

Nauczyciel języka niemieckiego.

2.2. Pozostali

Nauczyciel języka polskiego, nauczyciel informatyki.

3. Ramy czasowe

Projekt nie jest przypisany do konkretnej klasy. Może być realizowany przez uczniów uczących się języka niemieckiego jako pierwszego lub jako drugiego. Warto uprzedzić uczniów o jego realizacji z około dwumiesięcznym wyprzedzeniem, aby osoby, które nie lubią czytać, miały czas się przygotować (patrz też punkt 8.2). Czas trwania: można przyjąć, że projekt będzie realizowany przez ok. 4 tygodnie. Tydzień pierwszy – wprowadzenie do projektu, wybór książki, podział pracy w grupie, omówienie kryteriów oceniania, podpisanie kontraktu; tydzień drugi i trzeci – zebranie i opracowanie informacji, stworzenie scenariusza prezentacji, stworzenie prezentacji w formie papierowych slajdów, tydzień czwarty – prezentacja wyników projektu, autoewaluacja uczniów i dokonanie oceny projektów przez nauczyciela.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

Celem projektu „*Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen!* Warto przeczytać tę książkę!” jest rozwijanie zainteresowań literackich uczniów, kształtowanie umiejętności tworzenia logicznych, spójnych wypowiedzi oraz rozwijanie kompetencji językowych w zakresie języka niemieckiego.

Tematyka projektu daje możliwości integracji:

- edukacji w zakresie języka obcego nowożytnego (języka niemieckiego) – posługiwanie się (dość) bogatym zasobem środków językowych w zakresie tematu kultura: dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze;
- edukacji polonistycznej: kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat (...) tekstów kultury, doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych oraz stosowania kompozycji odpowiedniej dla danej formy gatunkowej;
- edukacji informatycznej w zakresie rozwijania kompetencji społecznych (aktywne uczestnictwo w realizacji projektów informatycznych rozwiązujących problemy z różnych dziedzin).

4.2. Cele szczegółowe

Uczeń biorący udział w projekcie:

- rozwija swoje zainteresowania literackie;
- rozwija umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury;

- rozwija umiejętność analizowania tekstów kultury;
- formułuje wypowiedzi na temat wybranych utworów literackich;
- doskonali umiejętność tworzenia spójnych, logicznych wypowiedzi;
- doskonali umiejętność wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji;
- kształtuje umiejętność formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich;
- rozwija umiejętność komunikowania się i podejmowania konstruktywnej współpracy w grupie;
- doskonali umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji, w tym zasobów cyfrowych, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej;
- aktywnie uczestniczy w realizacji projektów informatycznych rozwiązujących problemy z różnych dziedzin, przyjmuje przy tym różne role w zespole realizującym projekt i prezentuje efekty wspólnej pracy.

W języku niemieckim uczeń:

- rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności;
- rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności;
- tworzy proste spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne;
- reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
- przetwarza tekst ustnie lub pisemnie, przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych, sformułowane w języku polskim oraz w języku niemieckim.

Równolegle rozwijane będą następujące kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji: zdolność identyfikowania, rozumienia, wyrażania, tworzenia i interpretowania pojęć w mowie i piśmie, przy wykorzystaniu obrazów, dźwięków i materiałów cyfrowych we wszystkich dziedzinach i kontekstach. Zakłada ona zdolność skutecznego komunikowania się i porozumiewania się z innymi osobami, we właściwy i kreatywny sposób;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności: korzystanie z języka obcego w celu porozumiewania się. Zakres umiejętności pokrywa się zasadniczo z umiejętnością rozumienia i tworzenia informacji: opiera się na zdolności rozumienia, wyrażania i interpretowania m.in. pojęć i faktów w mowie i piśmie (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) w odpowiednim zakresie kontekstów, w zależności od potrzeb danej osoby;
- kompetencje cyfrowe: krytyczne i odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych i interesowanie się nimi do celów uczenia się, pracy i udziału w społeczeństwie, korzystanie z informacji i danych, komunikowanie się i współpraca, umiejętność korzystania z mediów, tworzenie treści cyfrowych;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się: współpraca z innymi osobami, zdolność do autorefleksji i samooceny, radzenie sobie ze złożonością, krytyczna refleksja, podejmowanie decyzji, zdolność uczenia się i pracy w grupie i indywidualnie, organizacja swojej nauki, wytrwałość w nauce, umiejętność dzielenia się nauką, poszukiwanie wsparcia, o ile to potrzebne;

- kompetencje w zakresie przedsiębiorczości: zdolność wykorzystywania szans i pomysłów oraz przekształcania ich w wartość dla innych osób, kreatywność, krytyczne myślenie i rozwiązywanie problemów, podejmowanie inicjatywy, wytrwałość oraz na zdolność do wspólnego działania służącego planowaniu projektów mających wartość kulturalną i zarządzaniu nimi;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej: znajomość lokalnych, regionalnych, krajowych, europejskich i ogólnościatowych kultur i sposobów ekspresji, w tym ich języków, dziedzictwa i tradycji oraz produktów kulturowych, a także zrozumienie, w jaki sposób te ekspresje mogą wpływać na siebie wzajemnie i na pomysły poszczególnych osób.

4.2.1. Cele szczegółowe dla uczniów

Podczas realizacji projektu:

- zaproponujesz książkę, którą chciał(a)byś polecić innym;
- weźmiesz aktywny udział w dyskusji na temat wyboru książki, którą wasza grupa zaprezentuje innym;
- weźmiesz udział w pisaniu scenariusza prezentacji;
- weźmiesz udział w opracowaniu materiałów wizualnych w formie papierowych slajdów;
- nagrzesz film, np. telefonem komórkowym, wykorzystasz przy tym także technikę papierowych slajdów;
- wykorzystasz TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne) do opracowania prezentacji i zaprezentowania wybranej książki;
- sformułujesz pytania do prezentacji innych grup;
- odpowiesz na pytania dotyczące prezentacji przygotowanej przez twoją grupę;
- będziesz współdziałać w grupie;
- ocenisz swoją pracę.

W języku niemieckim:

- zrozumiesz ze słuchu proste wypowiedzi rekomendujące wybrane dzieła literackie;
- znajdziesz w tekstach potrzebne informacje i wyciągniesz na ich podstawie wnioski;
- sformułujesz wypowiedź pisemną i ustną na temat wybranego dzieła literackiego;
- przekażesz informacje sformułowane w języku polskim oraz w języku niemieckim;
- zareagujesz ustnie lub pisemnie na prezentację: wyrazisz swoje opinie i życzenia, poprosisz o wyjaśnienia, przekażesz proste informacje i wyjaśnienia.

5. Treści nauczania

5.1. Język niemiecki

Projekt realizuje wymagania szczegółowe w zakresie język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy na III etapie edukacyjnym, zgodnie z podstawą programową wariant III1P., III1.R oraz III.2 i III.O.

I.1. Uczeń posługuje się zasobem środków językowych umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematu: 9) kultura (dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze, twórcy i ich dzieła).

- II. Uczeń rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności:
- 2.5. znajduje w wypowiedzi określone informacje;
 - 2.7. wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi.
- III. Uczeń rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności:
- 3.4. znajduje w tekście określone informacje;
 - 3.7. wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście.
- IV. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne:
- 4.1. opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i czynności;
 - 4.3. przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 4.6. wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób.
- V. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne:
- 5.1. opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i czynności;
 - 5.3. przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 5.6. wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób.

VI. Uczeń reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach:

- 6.3 uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia.

VIII. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

- 8.1 przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych lub audiowizualnych;
- 8.2. przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
- 8.3. przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

Pracując nad projektem, uczniowie mogą korzystać z następujących środków językowych:

- podstawowe informacje o książce i autorze: Wir möchten euch das Buch mit dem Titel „...” vorstellen. Der Autor/ die Autorin des Buches ist...
- gatunek literacki: Es ist ein Krimi, ein Abenteuerroman, ein Fantasyroman, eine Liebesgeschichte...
- akcja powieści: Die Handlung spielt (wann?/ wo?) in...
- kluczowe postaci: Die Hauptfigur/ der Protagonist/ die Protagonistin ist/ die Hauptfiguren in dem Roman sind...
- poruszane problemy: In dem Buch geht es um.../ Das Thema des Buches ist... / Das Hauptmotiv der Geschichte ist...
- uzasadnienie, dlaczego warto przeczytać książkę: Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen./ Das Buch ist spannend, dramatisch, faszinierend, fesselnd, interessant, Spannung erregend, spannungsvoll, weil.../ denn...

5.2. Język polski

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane wymaganiami ogólnych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu język polski na III etapie edukacyjnym:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
3. Rozumienie konieczności zachowania i rozwoju literatury i kultury w życiu jednostki oraz społeczeństwa.
5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
6. Kształtowanie różnorodnych postaw czytelniczych: od spontanicznego czytania do odbioru opartego na podstawach naukowych.
7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.
8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury (...).

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.
2. Wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.
3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.
4. Doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych oraz stosowania kompozycji odpowiedniej dla danej formy gatunkowej.

IV. Samokształcenie.

4. Wyrabianie nawyku samodzielnej, systematycznej lektury.
7. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

5.3. Informatyka

W projekcie realizowane będą następujące treści, przewidziane wymaganiami szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu informatyka (zakres podstawowy) na III etapie edukacyjnym:

IV. Rozwijanie kompetencji społecznych, takich jak: komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych oraz zarządzanie projektami.

Uczeń:

1. aktywnie uczestniczy w realizacji projektów informatycznych rozwiązujących problemy z różnych dziedzin, przyjmuje przy tym różne role w zespole realizującym projekt i prezentuje efekty wspólnej pracy;
6. poszerza i uzupełnia swoją wiedzę korzystając z zasobów udostępnionych na platformach do e-nauczania.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły

Szkoła ponadpodstawowa: liceum ogólnokształcące/ technikum (III etap edukacyjny).

6.2. Wiek uczniów

W drugiej połowie nauki w szkole ponadpodstawowej – mimo indywidualnych różnic pod względem dojrzewania psychicznego – uczniowie stają się dorosłymi ludźmi. Są coraz bardziej samodzielni i autonomiczni w działaniu, potrafią myśleć bardziej abstrakcyjnie, dostrzegać różne opcje, lepiej analizować problemy i przyglądać im się z różnych perspektyw. Młodzież w tym wieku wykazuje większą świadomość celu nauki i większą aktywność w zdobywaniu wiedzy, jest gotowa do większego wysiłku, do wyczerpanej pracy oraz dostrzega potrzebę systematyczności. Jednocześnie odczuwa lęk przed krytyką. Uczniowie mogą się zniechęcić, gdy nauczyciel zbyt często przerywa ich wypowiedzi oraz poprawia błędy. Jednak uczniowie wykazują się sporą elastycznością, jeśli chodzi o stosowanie przez nauczycieli interesujących metod nauczania, doceniają przemyślane urozmaicenie tematyczne i dydaktyczne (Werbińska 2011:160–165).

Gdy język niemiecki nauczany jest zgodnie z wersją podstawy programowej III.1.P oraz na poziomie rozszerzonym III.1.R, uczniowie muszą zostać wyposażeni w umiejętności językowe, które będą im przydatne na egzaminie maturalnym. Na tym etapie edukacyjnym ważną zasadą nauczania będzie zasada problemowości, która może znaleźć zastosowanie zarówno w kształceniu przedmiotów językowych, jak i niejęzykowych. W podejściu tym wiedza nie jest przekazana bezpośrednio, lecz za pomocą szeregu sytuacji problemowych. Ich rozwiązanie wymaga od uczących się niekiedy znacznego wysiłku intelektualnego, a zarazem umożliwia im samodzielne poszerzanie już posiadanej wiedzy. Ważne, aby przy wsparciu nauczyciela wyrobili w sobie nawyk samodoskonalenia (Kober i Otręba 2022).

6.3. Klasa

Projekt nie jest przypisany do realizacji w konkretnej klasie. Uczestnikami mogą być uczniowie szkół ponadpodstawowych, którzy uczą się języka niemieckiego jako pierwszego lub jako drugiego. Jego realizacja zależy od kompetencji językowych uczniów, powinna być też skorelowana z rozkładem materiału w zakresie języka niemieckiego.

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Jak pokazuje raport czytelnictwa w Polsce dotyczący lat 2021/2022 tylko 38% respondentów odpowiedziało, że w ciągu w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie przeczytało co najmniej jedną książkę (bn.org.pl; dostęp 4.11.2022). W raporcie brakuje szczegółowych danych na temat czytelnictwa wśród młodzieży, można jednak założyć, że w grupie młodzieży uczęszczającej do liceum lub technikum dane te nie odbiegają bardzo od średniej krajowej. Także w tej grupie mogą się znaleźć uczniowie, którzy lektury szkolne znają jedynie ze streszczeń w internecie.

Praca projektowa daje uczniom szansę rozwijania różnorodnych umiejętności i pokazania swoich mocnych stron. Realizacja projektu „Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen! Warto przeczytać tę książkę!” łącząca prezentację fascynacji literackich, wykorzystanie technologii

cyfrowych, wymagająca kreatywnego przekształcania pomysłów w taki sposób, aby stanowiły wartość dla innych, ma szansę podnieść motywację uczniów do sięgnięcia po książkę – niekoniecznie znajdującą się w spisie lektur obowiązkowych. Gdyby jednak zdarzyło się, że są w klasie osoby, które faktycznie (lub prawie) nie czytają książek, nauczyciel może zachęcić ich do wybrania jakiejś pozycji z listy lektur obowiązkowych.

Wynikiem realizacji projektu powinien być produkt będący wytworem pracy grupy, lecz każdy uczeń może pracować nad innym aspektem produktu – zgodnie z własnymi zainteresowaniami i możliwościami. Grupowa praca nad projektem wymaga od uczniów różnych umiejętności: wyodrębnienia z tekstu najważniejszych informacji dotyczących bohaterów, akcji, poruszanych problemów, przetworzenia ich i przedstawienia w sposób skrócony i zrozumiały dla innych, stworzenie scenariusza filmu, ustnej prezentacji tekstów, opracowania wizualizacji w filmie, wykorzystania programu komputerowego do synchronizacji obrazu i dźwięku. Oznacza to, że każdy z uczniów realizujących projekt może znaleźć w nim obszar, w którym będzie mógł czuć się bezpiecznie i pokazać swoje mocne strony. Dotyczy to również uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

Realizacja projektu powinna się optymalnie odbywać w grupach czteroosobowych. W przypadku uczniów, którzy mogą przeżywać duży stres związany z pracą w grupach, jak np. uczniowie z zespołem Aspergera, należy pomóc w wybraniu mniej złożonego zadania, które będzie stanowić jakąś część produktu końcowego i umożliwić jego realizację w formie pracy indywidualnej.

7.2. Metody i techniki pracy

Podczas realizacji proponuje się skorzystanie z następujących metod i technik nauczania i uczenia się:

- speed-dating (Kugellager): ta technika pomoże zainicjowanie rozmowy na temat zainteresowań literackich uczniów; można potraktować ją jako wstępny sondaż, który pomoże uczniom podzielić się na grupy projektowe;
- prezentacja, wyjaśnianie: nauczyciel języka niemieckiego objaśnia cel i etapy realizacji projektu, odpowiada na pytania uczniów, prezentuje słownictwo, które będzie przydatne w prezentacji wybranej książki;
- dyskusja: uczniowie dyskutują nad wyborem książki do prezentacji, przedstawiają swoje fascynacje literackie, przedstawiają argumenty za wyborem danej książki, podejmują decyzje. Dyskusję można przeprowadzić w formie tzw. podkładki (placemat, Platzdeckchen): jest to forma grupowej burzy mózgów. Jej celem jest znalezienie wspólnego rozwiązania. Grupa siedzi wokół stołu, pośrodku którego leży duży arkusz papieru z pięcioma polami do robienia notatek. Jedno z pól znajduje się pośrodku arkusza. W przypadku dyskusji nad wyborem książki do prezentacji każdy z uczestników może wpisać w „swoje” pole 2–3 propozycje. Następnie wszyscy przemieszczają się zgodnie z ruchem wskazówek zegara, czytają propozycje innych osób i starają się znaleźć punkty wspólne. Ostateczny wybór książki do prezentacji wpisywany jest w piątym polu, znajdującym się pośrodku arkusza. Placemat można załączyć do dokumentacji projektowej każdej z grup;

- wypełnianie kart pracy: uczniowie uzupełniają karty pracy, które pomogą im w ustrukturyzowaniu i przygotowaniu prezentacji;
- tworzenie tekstów: tworzenie scenariusza filmu wideo;
- techniki wizualne: wizualizacja i opracowanie graficzne papierowych slajdów do filmu wideo;
- praca z narzędziami TIK: kręcenie wideo telefonem komórkowym lub kamerą, zmontowanie nagranych materiałów z wykorzystaniem darmowego programu, np. Movie Maker; zamieszczenie filmów wideo na platformie internetowej, z której korzysta szkoła;
- metoda portfolio: uczniowie gromadzą karty pracy w portfolio;
- stacje uczenia się: uczniowie prezentują swoje filmy w formie stacji uczenia się.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Realizacja projektu może odbywać się w różnych klasach szkoły ponadpodstawowej i być dopasowana do kompetencji językowych uczniów. Uczniowie realizujący podstawę programową III.2 powinni przystąpić do realizacji projektu np. dopiero w klasie III. Uczniowie uczący się języka niemieckiego jako pierwszego mogą zrealizować projekt już w klasie II. Nauczyciel języka niemieckiego powinien skonsultować się z nauczycielem języka polskiego w sprawie wyboru odpowiedniej terminologii przydatnej w omawianiu dzieł literackich, choć nie należy zapominać, że uczniowie będą w stanie używać tej terminologii w zakresie dość podstawowym. Niezbędne będzie korzystanie z komputerów z dostępem do internetu. Aby nakręcić filmy wideo i ścieżkę dźwiękową, uczniowie będą potrzebowali pokoju do cichej nauki lub sali, w której hałas lub inne dźwięki w tle nie będą zakłócały nagrania. Zaleca się poinformowanie o realizacji projektu dyrekcji szkoły lub osób układających plan, aby zapewnić sobie dostęp do niezbędnej infrastruktury.

8.2. Przygotowanie do projektu

Ważne jest, aby nauczyciel języka niemieckiego w porozumieniu z nauczycielem języka polskiego zapowiedzieli realizację projektu z co najmniej dwumiesięcznym wyprzedzeniem. Wtedy istnieje szansa, że nawet uczniowie, którzy nie są pasjonatami czytania, sięgną po książkę. Można wręcz zachęcić uczniów, aby już momencie zapowiadania projektu porozmawiali między sobą o swoich preferencjach literackich. Być może uda się dzięki temu zainicjować powstanie grup uczniów, którym podoba się ten sam typ literatury. W tym celu można wykorzystać metodę Kugellager (speed-dating). Każdy z uczniów wypisuje na kartce 5–6 haseł. Są wśród nich gatunki literackie, które lubi, tytuły książek, które ostatnio przeczytał lub te, które należą do jego ulubionych, nazwiska autorów, których chętnie czyta. Uczniowie przemierzają się po klasie, podchodzą do kolejnych osób i zadają im pytania: Was für Literatur liest du gern? Was ist dein Lieblingsbuch? Was hast du letztens gelesen? Wer ist dein Lieblingsautor? Welche Schullektüre hat dir gefallen? Na swojej kartce notują imiona osób, z którymi mają jakieś wspólne zainteresowania literackie oraz robią notatki dotyczące pozyskanych od tych osób informacji. W ten sposób znajdują partnerów do współpracy w grupie.

Projekt został zaplanowany do realizacji w trzech etapach.

- I etap – wprowadzenie do projektu, praca z tekstami polskimi i niemieckimi, wprowadzenie słownictwa związanego z prezentacją, która ma zareklamować wybraną książkę.
- II etap – praca w grupach, opracowanie informacji na temat wybranej książki, stworzenie scenariusza filmu wideo, korekta tekstów, stworzenie wizualizacji do filmu, nagranie filmu telefonem komórkowym lub kamerą cyfrową, synchronizacja głosu i obrazu.
- III etap – prezentacja produktów powstałych w wyniku realizacji projektu, dyskusja na temat prezentacji.

8.3. Harmonogram działań

8.3.1. Etap I – wprowadzenie do projektu

Lekcja 1 i 2. Na lekcji języka niemieckiego nauczyciel wprowadza słownictwo, które będzie niezbędne do zaprezentowania książek (zob. punkt 5.1). Następnie inicjuje dyskusję na temat czytelnictwa wśród uczniów. Uczniowie byli poinformowani o realizacji projektu z ok. dwumiesięcznym wyprzedzeniem. Teraz nauczyciel wyjaśnia, że produktem projektu nie będzie typowa prezentacja przed klasą, lecz będzie to prezentacja filmu wideo, który będzie miał formę papierowych slajdów. Filmy zostaną z kolei zaprezentowane w ramach stacji uczenia się.

W projekcie „Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen!” uczniowie nagrywają film telefonem komórkowym lub kamerą cyfrową. Produktem projektu będzie film wideo, który będzie miał formę papierowych slajdów, zawierający prezentację wybranej książki i zachętę do jej przeczytania. Uczniowie będą współpracowali w grupach, optymalnie czteroosobowych. Ich zadania będą polegały na opracowaniu planu działania, napisaniu scenariusza, napisaniu tekstu prezentacji, przygotowaniu wizualizacji, nagraniu głosu i obrazu, zsynchronizowaniu głosu i obrazu z wykorzystaniem programu, np. Movie Maker. Uczniowie będą potrzebowali sprzętu do rejestracji wideo – może być to telefon komórkowy, który musi zostać umocowany na (samodzielnie wykonanym) statywie (zob. filmy instruktażowe) oraz materiały biurowe: kolorowy papier, pisaki, nożyczki. Nauczyciel prezentuje filmy instruktażowe, jak wykonać papierowe slajdy i jak je nagrać, np.: [youtube.com/slajdy_niemiecki](https://www.youtube.com/watch?v=slajdy_niemiecki) (dostęp 4.11.2022), [youtube.com/slajdy_angielski](https://www.youtube.com/watch?v=slajdy_angielski) (dostęp 4.11.2022).

Nauczyciel przedstawia także etapy pracy nad projektem, ustala terminy realizacji poszczególnych etapów oraz udziela uczniom wskazówek.

Prezentacja powinna zawierać tytuł książki, nazwisko autora, informacje o poruszanej problematyce, krótkie streszczenie treści, informację, dlaczego warto przeczytać tę książkę. Na tym etapie można polecić uczniom opracowanie tekstów dotyczących przygotowywania prezentacji książki. Przykłady takich materiałów można znaleźć w internecie, np.: [schreibsuchti.de](https://www.schreibsuchti.de) (dostęp 4.11.2022) oraz [learnattack.de](https://www.learnattack.de) (dostęp 4.11.2022). Zadanie uczniów będzie polegało na zapoznaniu się z tekstem i opracowaniu w grupach najważniejszych zasad tworzenia prezentacji książki. W razie potrzeby nauczyciel może skrócić teksty z internetu lub przydzielić każdej z grup w klasie inny tekst. W tym przypadku każda z nich spisuje zasady prezentacji na osobnych (kolorowych) kartkach, które następnie zostają zebrane i zamieszczone na tablicy korkowej lub naklejone na

większym kartonie i umieszczone w widocznym miejscu w klasie. Będzie to informacja dla uczniów, na co nauczyciel będzie zwracał uwagę oceniając ich prace. Poznają dzięki temu tzw. kryteria sukcesu (Sterna 2016).

Nauczyciel zwraca także uwagę uczniów na kilka istotnych zasad, których powinni przestrzegać nagrywając film:

- nadmiar szczegółów w prezentacji i nadmiar kolorów odwraca uwagę od najważniejszych treści;
- nagrywając papierowe slajdy trzeba zwracać uwagę na to, z której strony dokłada się i odkłada obrazki, aby nie powstał chaos.

Na lekcji będącej wprowadzeniem do projektu uczniowie podpisują też kontrakt. Nauczyciel powinien przedyskutować z nimi poszczególne punkty kontraktu, upewnić się, że są one zrozumiałe i że uczniowie je akceptują. Warto pozostawić w kontrakcie trochę pustego miejsca i przedyskutować z uczniami, czy ewentualnie dopisanie jakiś dodatkowych zasad współpracy byłoby dla nich ważne. Wpis w punkcie 2 pozwoli uczniom uświadomić sobie i samodzielnie sformułować cel projektu.

KONTRAKT. Projekt „Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen!”

1. Ten kontrakt należy do: tu należy wpisać imiona i nazwiska członków grupy.
2. Wykonujemy następujące zadanie: tu wpisać zadanie, nad którym pracuje grupa.
3. Zobowiązujemy się przestrzegać następujących zasad:

- szanujemy pomysły innych członków grupy;
- dzielimy się zadaniami, ale wspieramy się wzajemnie przy ich realizacji;
- trzymamy się ustalonego planu;
- przestrzegamy ustalonych terminów;
- wszyscy odpowiadamy za końcowy efekt pracy;
- w razie trudności zwracamy się do nauczyciela.

4. Podpisy członków grupy:

8.3.2. Etap II – realizacja projektu

Lekcje 3–5. Uczniowie gromadzą informacje potrzebne do prezentacji książki. Pomoże im w tym karta pracy.

Karta pracy do przygotowania projektu „Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen!”

Titel des Buches
Autor
Thema des Buches
Hauptfigur(en)
Handlung (kurze Zusammenfassung)
Unser Urteil über das Buch
Begründung

Uczniowie streszczają i porządkują zebrane informacje, tworzą pisemnie tekst prezentacji. Nauczyciel poprawia teksty uczniów. Uczący się ćwiczą czytanie tekstu, przygotowują rysunki/ plansze (między 8 a 12), które wizualizują omawiane treści, nagrywają obraz i głos, a następnie synchronizują je za pomocą przeznaczonego do tego programu.

W trakcie pracy nad projektem uczniowie mogą weryfikować dokonane wcześniej wybory, wprowadzać pewne zmiany. Nauczyciel obserwuje pracę uczniów, wspiera i kontroluje przebieg pracy w poszczególnych grupach. Pomaga w formułowaniu wypowiedzi w języku obcym oraz czuwa nad ich poprawnością.

8.3.3. Etap III – prezentacja prac

Lekcje 6–7. Uczniowie prezentują nagrane filmy w klasie szkolnej. Zostaną one zaprezentowane w formie cyfrowej jako osobne stacje. Każdy stolik z komputerem lub tabletem stanowi osobną stację/ wyspę. Na stole leży kartka z informacją, czy film i dotyczący jakiej książki można na tej stacji obejrzeć. Można ten etap oczywiście przeprowadzić w sposób statyczny: filmy znajdują się na platformie cyfrowej i uczniowie oglądają je po kolei, nie opuszczając swoich miejsc. Jednak rozdzielenie filmów na poszczególne stacje wprowadzi większą dynamikę i pozwoli na symboliczne rozdzielenie poszczególnych filmów i doznań, które w związku z ich percepcją mają uczniowie. Na każdym stoliku (stacji) przygotowana jest także kartka, na której grupa oglądająca film pozostawia swoją ewaluację oraz zapisuje pytania do autorów filmu. Nauczyciel zwraca uwagę, aby każdy z zespołów zostawił jakiś komentarz po obejrzeniu każdego z filmów. Po zapisaniu swoich komentarzy i pytań grupa zwiija kartkę w taki sposób, aby nie były one widoczne dla kolejnej grupy.

Po skończonej prezentacji filmów każda z grup analizuje pytania i komentarze do swojego filmu i ustosunkowuje się do nich na forum. Swoje odpowiedzi formułuje w języku niemieckim.

Następnie nauczyciel inicjuje dyskusję w klasie:

- Welcher Film hat euch am besten gefallen? Warum?
- Welches Buch möchtet ihr nach diesen Präsentationen lesen?

Uczniowie ustosunkowują się do pytań zadanych przez nauczyciela.

9. Ewaluacja pracy uczniów

Jak zauważa Jürgens (2012: 32–33), ocenianie kształtujące to element szerszej koncepcji pedagogicznej – koncepcji diagnostyki kształtującej (*Förderdiagnostik*), której celem jest wychowywanie do odpowiedzialności, uwzględnienie różnorodności, indywidualizacja nauczania oraz skoncentrowanie na uczniu. Nauczanie skoncentrowane na wspomaganiu rozwijania dojrzałości i samodzielności ucznia może być realizowane tylko w sytuacji, w której proces kształcenia pozostawia uczniom pewną swobodę działania oraz umożliwia rozwijanie umiejętności autonomicznego uczenia się. Dlatego proponowane formy ewaluacji uwzględniają nie tylko ocenianie dokonane ze strony nauczyciela, ale umożliwiają także uczniom wyciąganie wniosków dotyczących własnego procesu uczenia się.

9.1. Samoocena

Po zapoznaniu się ze wszystkimi filmami najpierw ma miejsce autoewaluacja, a później ocena przez nauczyciela. Celem autoewaluacji ma być m.in. ocena współpracy w grupie, którą czasami trudno jest uchwycić jedynie przez obserwację. Po skończonym projekcie warto poprosić uczniów o wypełnienie karty przebiegu projektu (tabela 3). Ten rodzaj ewaluacji wymaga oczywiście dodatkowych nakładów czasowych, ale pozwoli na wyeksponowanie roli współpracy i współdziałania, będzie formą treningu umiejętności interpersonalnych i społecznych, zaś nauczycielowi ułatwi ocenę procesu, którym była realizacja pracy projektowej.

Przykład autoewaluacji po realizacji projektu „Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen!”

Tytuł projektu:

Na tym polegało moje zadanie:

To udało mi się zrealizować w sposób zadowalający:

Tego nie udało mi się zrealizować:

Tak oceniam współpracę w grupie:

Uwagi/ refleksja (na co należy zwrócić uwagę podczas realizacji kolejnego projektu; informacje, w jaki sposób trudności zostały rozwiązane itp.):

9.2. Bieżąca ocena uczniów

Na temat oceniania pracy projektowej jest wiele sprzecznych opinii. Z badania na temat indywidualnych teorii nauczycieli języka niemieckiego wynika, że praca projektowa nie powinna być oceniana (Wolski 2002: 179). Jeśli jednak praca w formie projektów znalazła się w wymaganiach szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie język obcy nowożytny, oznacza to, że także kompetencje uczniów w zakresie realizacji projektów powinny znaleźć odzwierciedlenie w ocenianiu formalnym – jak wszystkie inne umiejętności zapisane w podstawie.

Ocenienie prac projektowych nie jest łatwe, ponieważ oprócz oceny kompetencji językowej ewaluacji podlegają także kompetencje miękkie i kompetencje kluczowe. Dlatego warto jeszcze przed przystąpieniem do realizacji projektu opracować arkusz ewaluacji zawierający szczegółowe kryteria, które będą podlegały ocenie. Uczniowie powinni je poznać jeszcze przed przystąpieniem do realizacji projektu. Przedstawione w poniższej tabeli kryteria oceny projektu powinno się omówić z uczniami już podczas lekcji przygotowującej do realizacji projektu. Dzięki temu uczniowie będą wiedzieli, na jakie aspekty zwrócić uwagę przygotowując i prezentując swój materiał. Dzięki konkretnym kryteriom sukcesu łatwiej im też będzie zadbać o lepszą jakość pracy i uwzględnić w niej wszystkie wymagane aspekty.

Kryteria oceny projektu „Es lohnt sich, dieses Buch zu lesen”

Kryterium	Słabo – 1	Wymaga poprawy – 2	Dobrze – 3	Bardzo dobrze – 4	Wynik
Informacje na temat prezentowanej książki: tytuł, autor, problematyka, krótkie streszczenie, ocena książki, uzasadnienie	Przedstawiono bardzo szczątkowe informacje. Prezentacja jest niespójna.	Przedstawione informacje zawierają tylko połowę wymaganych elementów prezentacji, miejscami są niespójne.	Przedstawione informacje zawierają większość wymaganych elementów prezentacji, miejscami są niespójne.	Przedstawione informacje są wyczerpujące, wieloaspektowe i spójne i zawierają wszystkie wymagane elementy prezentacji.	/4
Film wideo w formie papierowych slajdów	Nie zadbano o stronę graficzną prezentacji.	Mało atrakcyjna strona graficzna, nie zawsze spójna z prezentowanymi informacjami.	Strona graficzna o umiarkowanej atrakcyjności, ale uwypuklająca najważniejsze informacje w prezentacji.	Atrakcyjna strona graficzna uwypuklająca najważniejsze informacje prezentacji.	/4
Wyjaśnianie	Ucniowie nie potrafią odpowiedzieć na żadne z zadanych pytań.	Ucniowie szczątkowo odpowiadają na zadane pytania.	Ucniowie potrafią udzielić odpowiedzi na większość pytań.	Ucniowie odpowiadają wyczerpująco na wszystkie pytania.	/4
Język prezentacji	Bardzo dużo błędów językowych. Prezentacja jest prawie niezrozumiała.	Liczne błędy językowe, ale da się zrozumieć najważniejszy przekaz.	Błędy językowe pojawiają się dość często, ale wypowiedź jest komunikatywna.	Nieliczne błędy językowe, adekwatne użycie zasobu środków językowych.	/4
Współpraca w grupie	Częsta interwencja nauczyciela była wymagana podczas realizacji projektu.	Interwencja nauczyciela była niezbędna na początku, potem grupa podzieliła się zadaniami. Interwencja nauczyciela była potrzebna od czasu do czasu.	Interwencja nauczyciela była minimalna, grupa podzieliła się zadaniami i współpracowała w trakcie realizacji projektu.	Grupa podzieliła się zadaniami, dzieliła się pomysłami i dobrze współpracowała. Interwencja nauczyciela właściwie nie była potrzebna.	/4

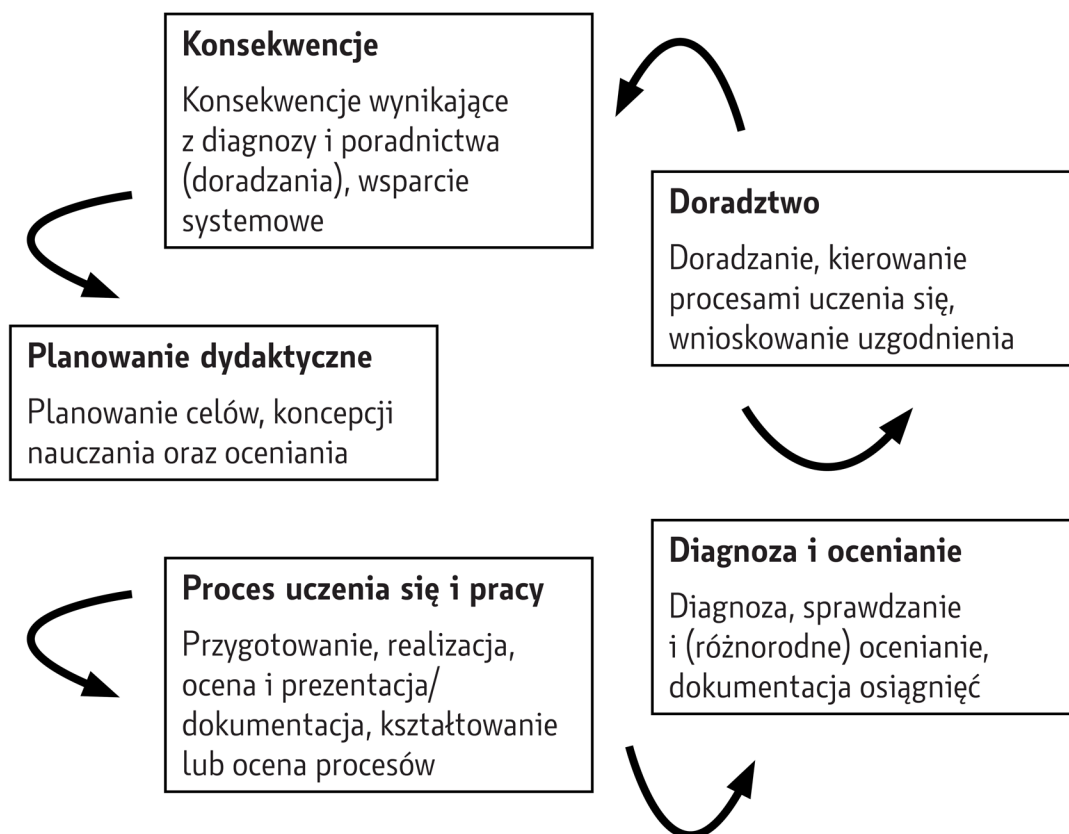
Po autoewaluacji nauczyciel może ocenić pracę uczniów, przekładając punkty na oceny cyfrowe, które są tradycyjnym sposobem ewaluacji umiejętności uczniów. Poniżej znajduje się propozycja przeliczania punktów na oceny:

- 0–11 pkt: niedostateczny
- 12–13 pkt: dopuszczający
- 14–15 pkt: dostateczny
- 16–17 pkt: dobry
- 18–19 pkt: bardzo dobry
- 20 pkt: celujący

10. Ewaluacja projektu

Nauczyciele także powinni ocenić proces planowania i realizacji projektu oraz wyciągnąć na tej podstawie wnioski, które będą mogli implementować podczas realizacji kolejnych prac projektowych. Refleksji mogą dokonać w oparciu o autoewaluację uczniów oraz analizę ocen, które poszczególne grupy uzyskały za sposób wykonania projektu. Wyciągnięte na tej podstawie wnioski powinny znaleźć zastosowanie podczas realizacji kolejnego projektu. Jak wynika z poniższego schematu, wnioski wyciągnięte z takiej analizy powinny mieć wpływ na dalsze planowanie celów, koncepcji nauczania oraz oceniania, a także na doradztwo i wspieranie uczniów podczas realizacji kolejnych prac projektowych (Bohl 2004: 79).

W autorefleksji nauczycielskiej pomocny może być poniższy schemat.

Schemat 1: Model refleksyjnego oceniania (Bohl 2004; Janicka – tłumaczenie)

Wieloaspektowa diagnoza uwzględnia założenia oceniania zaprezentowane w poradniku metodycznym oraz w programach nauczania opracowanych w ramach projektu *Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*, gdyż uwzględnia:

- postrzeganie kompetencji językowej przez pryzmat sprawności i umiejętności językowych, a nie przez pryzmat znajomości gramatyki i bogactwa leksykalnego;
- pozytywne podejście do błędów, a w konsekwencji do własnych osiągnięć uczniów;
- wyniki diagnoz, monitoringu oraz ewaluacji nie mogą wyłącznie pochodzić od nauczyciela – należy podczas całego procesu kształcenia językowego zachęcać uczniów w procesie samooceny do stosowania własnych, sprawdzonych przez nich metod i form ocen (Kober i Otręba 2022).

11. Bibliografia

- Bohl T., 2004, *Prüfen und Bewerten im Offenen Unterricht*, Weinheim und Basel: Beltz Verlag.
- Grzebień W., 2019a, *Deutsch mit Freude. Program nauczania do języka niemieckiego (III.2) dla szkoły ponadpodstawowej*, Warszawa: ORE.
- Grzebień W., 2019b, *Meine Welt auf Deutsch. Program nauczania wraz ze scenariuszami lekcji do języka niemieckiego (III.1.P) dla szkoły ponadpodstawowej*, Warszawa: ORE.
- Jürgens E., 2012, *Diagnose und „Fördernde“ Bewertung. Pädagogisch-didaktische Prinzipien der Förderdiagnostik*, „Pädagogik”, nr 2, s. 32–35.
- Kentnowska A., Otręba R., 2019, *Niemiecki? Kein Problem. Program nauczania do języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego*, Warszawa: ORE.
- Kober K., Otręba R., 2022, *Jak uczyć efektywnie języka niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum? Poradnik metodyczny do programu nauczania języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcącego i technikum – nauczanego jako język pierwszy, poziom podstawowy i rozszerzony (III.1.P, III.1.R), oraz jako język drugi (III.2, III.2.0)*, Warszawa: ORE.
- Otręba R., Kober K., Adamczyk T., 2019, *Kompetentni w języku niemieckim. Program nauczania języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego (wariant III.1.R)*, Warszawa: ORE.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, Dz. U. 2018, poz. 467.
- Sterna D., 2016, *Uczę się uczyć. Ocenianie kształtujące w praktyce*, Warszawa: CEO.
- Werbińska D., 2011, *Proces uczenia się uczniów w liceum*, [w:] Komorowska H. (red.), *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 160–176.
- Wolski P., 2002, *Ocenianie a autonomia w nauce języków obcych w ujęciu dydaktyki konstruktywistycznej*, [w:] Wilczyńska W. (red.), *Wokół autonomizacji w dydaktyce języków obcych*, Poznań: UAM s. 175–182.
- Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1.

Monika Janicka – germanistka, doktor językoznawstwa, adiunkt w Katedrze Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorka artykułów z zakresu dydaktyki języków obcych oraz materiałów edukacyjnych i egzaminacyjnych. Szczególne zainteresowania badawcze: uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na lekcji języka obcego, ocenianie kształtujące, otwarte formy pracy. Od roku 2017 Wiceprezeska Internationaler Deutschlehrerinnen- und Deutschlehrerverband (Międzynarodowe Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego).